

Република Србија
МИНИСТАРСТВО УНУТРАШЊИХ ПОСЛОВА
ДИРЕКЦИЈА ПОЛИЦИЈЕ
Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима

ИЗВЕШТАЈ
О РЕЗУЛТАТИМА СПРОВОЂЕЊА
Стратегије превенције и сузбијања трговине људима,
посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022

Београд, мај 2023. године

САДРЖАЈ:

I Увод.....страна 3
II Информација о оствареним резултатима спровођења Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022страна 8
III Проблеми и препоруке.....страна 33

I УВОД

У циљу унапређења системског одговора друштва на проблем трговине људима у Републици Србији, 4. августа 2017. године на седници Владе усвојена је Стратегија превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022. године са пратећим Акционим планом за период 2017-2018. године („Службени гласник РС” број 77/17).

Стратегија има за циљ да обезбеди поштовање и заштиту људских права, континуирани свеобухватан одговор друштва кроз унапређен систем превенције, помоћи и заштите жртава, правовремене идентификације случајева у пракси и ефикасног процесуирања извршилаца. Такође, треба да обезбеди сузбијање трговине људима кроз функционално повезивање и институционалну изградњу капацитета свих субјеката у владином и цивилном сектору, у складу са динамиком нових изазова, ризика и претњи.

У том смислу Стратегијом је предвиђено пет посебних циљева којим се јача партнерство у одговору на трговину људима, унапређује превенција, унапређује проактиван систем откривања случајева трговине људима, унапређује идентификација и подршка жртвама трговине људима и деца штите од трговине људима и искоришћавања у порнографији и проституцији.

У изради Стратегије учествовали су представници државних органа носилаца активности Стратегије, организације цивилног друштва и међународне организације.

Стратегија је израђена у складу са свим тада актуелним међународним препорукама и у складу са политикама које Европска унија води на плану искорењивања трговине људима и миграција, посебно Директивом 2011/36 ЕУ од 5. априла 2011. године о спречавању и борби против трговине људима и заштити жртава такве трговине и Стратегијом ЕУ за искорењивање трговине људима 2012-2016. године.

Имајући у виду значај свеобухватног одговора на проблем трговине људима, спровођење Стратегије и извештавање су део Ревидираног Акционог плана за Поглавље 24 од 24. јула 2020. године (активности 6.2.8.1 и 6.2.8.2).

Влада Републике Србије је 12. октобра 2017. године донела Одлуку о образовању Савета за борбу против трговине људима и именовању њених чланова: за председника др Небојша Стефановић, потпредседник Владе и тадашњи министар унутрашњих послова, а за чланове: министар финансија, министар просвете, науке и технолошког развоја, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, министар здравља и министар правде.

У циљу оперативног спровођења акционих планова, праћења и оцењивања испуњености циљева Стратегије на основу члана 23. Закона о државној управи („Службени гласник РС”, бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 30/18 – др. закон и 47/18) и члана 28. Уредбе о начелима за унутрашње уређење и систематизацију радних места у министарствима, посебним организацијама и службама Владе („Службени гласник РС”, бр. 81/07-пречишћен текст, 69/08, 98/12, 87/13 и 2/19), у складу са предусловима за спровођење Стратегије, министар унутрашњих послова је донео решење у октобру 2017. године, којим је образована Посебна радна група за спровођење и праћење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022 („Службени

гласник РС”, број 77/17). Посебну радну групу чинили су представници из укупно 17 министарстава и државних органа и то: Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства здравља, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства финансија, Министарства трговине, туризма и телекомуникација, Министарства културе и информисања, Министарства омладине и спорта, Министарства спољних послова, Републичког јавног тужилаштва, Канцеларије за људска и мањинска права, Безбедносно-информативне агенције, Комесаријата за избеглице и миграције, Тима за социјално укључивање и смањење сиромаштва, Центра за заштиту жртава трговине људима, као и представника Црвеног крста Србије, који поседују стручна знања из области од значаја за спровођење Стратегије, Црвеног крста Србије и две специјализоване организације цивилног друштва Атина и АСТРА. Посебна радна група је у току извештајног периода спровођења Стратегије одржала 15 састанка.

У извештајном периоду спровођења Стратегије одржане су две седнице Савета за борбу против трговине људима којима је председавао председник Савета, потпредседник Владе и тадашњи министар унутрашњих послова др Небојша Стефановић.

На основу члана 38. став 1. Закона о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС”, број 30/18), на седници Владе, одржаној 11. јула 2019. године усвојен је други Акциони план за спровођење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава за 2019. и 2020. годину. За израду Предлога акционог плана за спровођење Стратегије за период 2019-2020 године, решењем министра унутрашњих послова образована је Посебна радна група која је на основу Извештаја о ефектима спровођења Акционог плана за период 2017-2018. године и анализе о спроведеним активностима предвиђених циљевима стратегије израдила Предлог акционог плана. У изради Предлога акционог плана учествовале су специјализоване организације цивилног друштва Атина и АСТРА, које су и у одређеним активностима препознате као носиоци. По истеку периода важења другог двогодишњег акционог плана израђен је Извештај о резултатима спровођења акционог плана, односно резултатима о реализацији активности предвиђених Акционим планом за 2019. и 2020. годину

Такође, у циљу оперативног спровођења активности и мера Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022. и Акционог плана Министар унутрашњих послова и председник Савета за борбу против трговине људима 27. априла 2021. године донео је Решење о образовању Посебне радне групе за израду Предлога акционог плана за спровођење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022, за период 2021-2022. године. Радну групу чинили су представници различитих институција: Министарства унутрашњих послова, Министарства правде, Министарства просвете, науке и технолошког развоја, Министарства здравља, Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарства финансија, Републичког јавног тужилаштва, Комесаријата за избеглице и миграције и Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања - Центра за заштиту жртава трговине људима.

Предлог Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом за 2021. и 2022. годину, је током 2021. године израђен, спроведена је јавна расправа о чему је објављен званичан извештај на сајту Министарства унутрашњих послова. Током процедуре усвајања од стране Владе, Министарство финансија је имало примедбе на израду Процене финансијских ефеката Стратегије који су достављени од стране институција које су предложиле активности и због

тога Предлог акционог плана није усвојен током 2021. године. Израђен је нацрт Акционог плана за спровођење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом само за 2022. годину (исти текст као и претходни) који се односи само на активности из 2022. године и налазио се у процедури прибављања мишљења надлежних институција. Иако формално није усвојен Акциони план, предвиђене активности су се спроводиле.

У циљу унапређења институционалних капацитета за системски одговор друштва на проблем трговине људима на 40. седници Владе 18. марта 2021. године, донето је Решење о разрешењу и именовању председника и чланова Савета за борбу против трговине људима. За председника Савета за борбу против трговине људима именован је Александар Вулин, тадашњи министар унутрашњих послова, а за чланове тадашњи први потпредседник Владе и министар просвете, науке и технолошког развоја, министар финансија, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, министар здравља и министар правде.

Организације цивилног друштва које се баве проблемом трговине људима, у складу са Стратегијом, равноправно учествовале су у процесу праћења, извештавања и оцењивања спровођења Стратегије. У сарадњи са Канцеларијом за сарадњу са цивилним друштвом 29. септембра 2017. године објављен је Јавни позив за избор пет организација цивилног друштва које ће имати учешће у процесу праћења, извештавања и оцењивања спровођења Стратегије. Након спроведеног ефикасног и транспарентног поступка избора организација цивилног друштва и истека рока за приговор, 29. новембра 2017. године утврђено је да две организације од четири које су се пријавиле испуњавају критеријуме из Јавног позива и то организације цивилног друштва Атина и АСТРА.

Решењем министра унутрашњих у априлу 2021. године образована је нова Посебна радна група за спровођење и праћење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022. Задатак радне групе је био да кроз оперативно спровођење акционих планова прати и оцењује испуњеност циљева Стратегије и о томе сачињава извештаје. У периоду од 5-20. августа 2021. године од стране Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог је објављен јавни позив за учешће још три организације цивилног друштва у раду Посебне радне групе, поред учешћа организација цивилног друштва Атина и АСТРА. Имајући у виду да су две организације цивилног друштва бодоване истим бројем бодова у складу са јавним позивом, предложено је учешће 4 организације цивилног друштва: Група 484, Ромски центар за демократију, Центар за интеграцију младих и Асоцијација за сексуално и репродуктивно здравље Србије.

У циљу координације реализације, праћења и извештавања о спровођењу активности предвиђених Стратегијом превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022, Нова посебна радна група за спровођење и праћење Стратегије у току 2021. и 2022. године одржала је два онлајн састанка, путем апликације „Microsoft Teams, на којима је учешће имао укупно 41 представник државних институција и посматрача, међународних организација и организација цивилног друштва. На састанцима су представљене активности Министарства унутрашњих послова, Центра за заштиту жртава трговине људима, активности чланова Радне групе и посматрача, кораци израде новог Акционог плана за 2021. и 2022. годину и од стране невладине организације АСТРА представљена је анализа услуга доступних особама у ризику и жртвама трговине људима, као и брошуре за жртве трговине људима и особе у ризику.

У циљу имплементације усвојене Стратегије и Акционог плана, у оквиру седишта Дирекције полиције образована је Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима на националном нивоу са мултидисциплинарним приступом. Задатак Канцеларије је да прати, координира, надзире и усмерава примену мера и радњи које за циљ имају борбу против трговине људима, да прати, координира, надзире и усмерава имплементацију Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом изаштите жртава у Републици Србији за период 2017-2022. године са пратећим Акционим планом, као и да припрема седнице Савета за борбу против трговине људима и на оперативном нивоу спроводи одлуке Савета.

Решењем Владе, 6. октобра 2017. године именован је Национални координатор за борбу против трговине људима, који је истовремено био и руководиоца Канцеларије за координацију активности у борби против трговине људима, до јула месеца 2022. године, због пензионисања. Иако нови Национални координатор није именован Канцеларија је наставила да обезбеђује одрживост постигнутих резултата у борби против трговине људима, као и функционално повезивање свих актера, како је то и предвиђено Стратегијом.

Стратегијом је предвиђено да се извештавање спроводи на годишњем нивоу и то на начин да Координатор израђује и објављује извештаје о спровођењу Стратегије, степену спровођења циљева и активности, проблемима и изазовима.

У спровођењу активности Стратегије, поред државних органа/организација учествовале су и следеће организације цивилног друштва и међународних организација: „АСТРА“, „Атина“, „Save the Children“, „Новосадски хуманитарни центар“, „Савез за церебралну и дечију парализу“, „УНИТАС фонд“, „Синдикат радника грађевинарства“, „Група 484“, „фондација Тијана Јурић“, „Праксис“, „Центар за интеграцију младих“, „Центар за девојке“ из Ниша, „Стална конференција градова и општина“ и „Асоцијације ромских координатора“, УНХЦР, Канцеларија Уједињених нација за питања дроге и криминала (УНОДЦ), УНИЦЕФ, Популациони фонд Уједињених нација (УНФПА), Канцеларија Савета Европе, Мисија ОЕБС у Србији, Немачка организација за међународну сарадњу (ГИЗ), Међународна организација за миграције (ИОМ), Црвени крст Србије.

Стратегијом су дефинисана средства и извори средстава потребних за реализацију Стратегије. Извори средстава потребних за спровођење Стратегије су обезбеђени делом из буџета Републике Србије, а делом из међународних фондова, домаћих и међународних донација, као и коришћењем средстава претприступне помоћи.

Подршка спровођењу Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022, обезбеђена је од донаторских средстава кроз пројекте:

1. „Набавка опреме неопходне за борбу против трговине људима“, ЕУ ИПА 2014;
2. „Борба против трговине људима“, ЕУ ИПА 2014;
3. „Подршка жртвама и сведоцима кривичних дела у Србији“, који је спроводило Министарство правде у сарадњи са Мисијом ОЕБС;
4. „Превенција и борба против трговине људима у Србији“ фазе I и II, који у оквиру „Хоризонталног програма подршке за земље Западног Балкана и Турску“ спроводи Савет Европе уз финансијску подршку Европске уније

5. „Превенција и борба против трговине људима на Западном Балкану ПаЦТ”, финансиран од стране немачког Федералног министарства за економску сарадњу и развој, који у региону Западног Балкана спроводи Немачка организација за међународну сарадњу (ГИЗ) у партнерству са Регионалном иницијативом за миграције, азил и избеглице (МАРПИ);
6. „Ментално здравље жртава трговине људима и пружаоца услуга”, спроведен од стране Центар за заштиту жртава трговине људима, под покровитељством Немачке организације за међународну сарадњу (ГИЗ);
7. Програмски документ „Подршка управљању миграцијама у Србији 2016-2019.„ спроведен је уз подршку швајцарског Државног секретаријата за миграције;
8. „Јачање капацитета и партнерства за управљање миграцијама у Србији“ који у оквиру миграционог партнерства Швајцарска – Србија 2020-2023“ у Републици Србији имплементира Међународна организација за миграције (ИОМ);
9. „Инструмент подршке за изградњу капацитета за интегрисано управљање границама на Западном Балкану (ЗБИБМ)” финансијски подржан од стране Министарства спољних послова Краљевине Данске који имплементира Међународна организација за миграције (ИОМ);
10. „Заједничко деловање на Западном Балкану против кријумчарења миграната и трговине људима”, (ВБЦАСТ), који имплементира Међународна организације за миграције (ИОМ);
11. „Јачање капацитета и механизма за идентификацију и заштиту рањивих миграната на Западном Балкану” финансијски подржан од стране Бироа за становништво, избеглице и миграције америчког Стејт департмента, којим је руководила Канцеларија Међународне организације за миграције у Сарајеву;
12. „Спречавање некажњивости трговаца људима и подршка жртвама трговине људима у Југоисточној Европи” који спроводи Канацеларија Уједињених нација за питања дроге и криминала (УНОДЦ);
13. “Градиммо заједно – мониторинг и јавно заступање” спроведен од стране организације цивилног друштва Атина у сарадњи са Удружењем правника Македоније и Фондацијом Конрад Аденауер;
14. „Превенција и борба против трговине људима у Србији”, спроведен од стране организације цивилног друштва Атина у оквиру заједничког програма Европске уније и Савета Европе „Хоризонтални програм за западни Балкан и Турску – фаза II”;
15. „Деца нису на продају”, спроведен од стране организације цивилног друштва Атина у сарадњи са организацијама цивилног друштва „Save the children” и „Центар за интеграцију младих”;
16. „Локална подршка најрањивијим избеглицама”, спроведен од стране организација цивилног друштва Атина уз подршку Популационог Фонда Уједињених нација;
17. „Одговор на трговину људима и родно засновано насиље у мигрантској и избегличкој популацији” спроведен од стране организација цивилног друштва Атина уз подршку Сталне мисије Француске при УН и другим међународним организацијама у Бечу;

18. „Мерење, подизање свести и ангажовање политика ради унапређења борбе против злоупотребе дечјег рада и принудног рада (МАП 16) ” спроведен у организацији Међународне организације рада у Републици Србији;
19. ЕИДХР пројекат “Make it Work for Youth - My Way”, спроведен од стране организације цивилног друштва АСТРА;
20. „Balkans ACT Now” - VAN III – спроведен од стране организације цивилног друштва АСТРА;
21. „Јачање капацитета новоуспостављених служби за подршку жртвама у правосуђу” спроведен од стране организације цивилног друштва АСТРА уз подршку Амбасаде Краљевине Холандије у Србији;
22. „Ја сам избеглица, ја сам мигрант, ја сам човек” спроведен од стране организације цивилног друштва АСТРА;
23. „Јачање проактивног приступа у борби против трговине људима” спроведен од стране организације цивилног друштва АСТРА уз подршку Амбасаде Сједињених Америчких Држава у Републици Србији;
24. „РЕСТ: Боравишна дозвола као начин унапређења заштите жртава трговине људима“ спроведен од стране организације цивилног друштва АСТРА;
25. „Од опасности до сигурности - Унапређење заштите жртава трговине људима у Србији” спроведен од стране Међународног комитета спаса (International Rescue Committee – IRC) и организација цивилног друштва Атина уз подршку Канцеларије за праћење и борбу против трговине људима Министарства спољних послова Сједињених Америчких Држава.

Наведена Стратегија спада у област јавне безбедности, у складу са поделом области планирања и спровођења докумената јавних политика.

Сви изрази у тексту имају једнако родно значење, без обзира да ли се користе у мушком или женском роду и односе се подједнако на мушки и на женски род.

II ИНФОРМАЦИЈА О ОСТВАРЕНИМ РЕЗУЛТАТИМА СПРОВОЂЕЊА СТРАТЕГИЈЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ И СУЗБИЈАЊА ТРГОВИНЕ ЉУДИМА, ПОСЕБНО ЖЕНАМА И ДЕЦОМ И ЗАШТИТЕ ЖРТАВА 2017-2022

Пре прикупљања података за израду извештаја, Министарство унутрашњих послова је израдило Модел за праћење акционог плана са чијим се садржајем сагласила Посебна радна група за праћење и оцењивање спровођења Акционог плана за спровођење и праћење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022. По овом моделу прикупљене су чињенице које се односе не само на реализацију задатака предвиђених Акционим планом, већ и података које се односе на проблеме са којима су се носиоци Стратегије суочавали приликом реализације активности, као и са предлозима за превазилажење проблема.

Након прикупљања података по усвојеном моделу од државних органа и институција који су чланови Посебне радне групе, као и анализом одговарајућих извештаја и других организационих јединица Министарства унутрашњих послова, у складу са задацима додељеним члановима ове радне групе, податке је обрадила Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима.

Извештај се састоји од наративног дела, а кључна постигнућа су представљена по стратешким циљевима. Проблеми који су се јавили приликом реализације активности, са препорукама за њихово превазилажење, представљени су у глави III Извештаја.

ОПШТИ ЦИЉ – Обезбеђен континуирани свеобухватан одговор друштва на трговину људима, у складу са динамиком нових изазова, ризика и претњи, кроз унапређен систем превенције, помоћи и заштите жртава и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом функционалним повезивањем и институционалном изградњом капацитета свих партнера

У циљу испуњења општег циља у извештајном периоду континуирано су се спроводиле активности којима је унапређено партнерство у одговору на трговину људима на међународном, националном и локалном нивоу. Унапређени су капацитети за проактиван систем откривања случајева трговине људима, превенција и заштита жртава, посебно деце, кроз мултидисциплинарни приступ у обукама, семинарима, радионицама и у свеобухватним активностима превенције и заштите, а посебно подизањем свести јавности и информисањем младих о ризицима од трговине људима.

Унапређени су институционални капацитети у складу са Стратегијом превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022, јачањем капацитета припадника Министарства унутрашњих послова, формирани су специјализовани истражни тимови у 27 полицијских јединица широм Србије, контакт тачака за борбу против трговине људима у Вишим тужилаштвима, судија, као и изградњом капацитета Центра за заштиту жртава трговине људима и Инспекције рада.

Подршка спровођењу Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022, обезбеђена је од донаторских средстава кроз следеће пројекте:

1. Пројекат „Набавка опреме неопходне за борбу против трговине људима” ЕУ ИПА 2014 - реализацијом пројекта кроз четири лота, Министарство унутрашњих послова добило је 15 возила, канцеларијски намештај, ИТ опрему и три сервера и опрему за надзор, док је Центар за заштиту жртава трговине људима добио једно возило. Пројекат је завршен у септембру 2019. године.
2. Твининг пројекат „Борба против трговине људима” ЕУ ИПА 2014 - реализовано је укупно 47 обука/радионица на којима је било присутно укупно 681 учесника из релевантних институција и организација. Од укупног броја реализованих обука, 4 обуке су реализоване „он-лајн“ у складу са мерама превенције ширења заразне болести КОВИД 19. Такође, 4 обуке у вези са различитим облицима трговине људима је реализовано кроз снимање видео материјала који су се користиле на платформама за учење на даљину (полиције, социјалних радника и здравствених радника). Израђен је приручник „Подршка у јачању капацитета у борби

против трговине људима у Републици Србији“ и израђен је Нацрт упутства о поступању запослених Министарства унутрашњих послова у случајевима трговине људима. Пројекат је реализован у периоду 2018-2021. године.

3. Пројекат „Подршка жртвама и сведоцима кривичних дела у Србији”, спроведен од стране Министарства правде у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Србији - израђен је предлог Правилника којим се уређује употреба видео линка у кривичном поступку, успостављена је веб страница [www.podrskazrtvama.rs.](http://www.podrskazrtvama.rs), Мисија ОЕБС-а у Србији донирала је видео-конференцијску опрему за пет виших судова у Републици Србији (у Београду, Новом Саду, Крагујевцу, Нишу и Новом Пазару), како би се саслушавањем оштећених из посебне просторије повезане видеолинком са судницом смањило негативан утицај поновљене и секундарне виктимизације на жртву кривичног дела. Пројекат је реализован у периоду 2018-2021. године.
4. Пројекат „Превенција и борба против трговине људима у Србији” фазе I и II, који у оквиру „Хоризонталног програма подршке за земље Западног Балкана и Турску“ спроводи Савет Европе уз финансијску подршку Европске уније - Спроведене активности и остварени резултати су релевантни и директно повезани са стратешким приоритетима на националном и међународном нивоу. Пројекат је следио приступ заснован на људским правима, као и мултидисциплинарни и вишесекторски приступ ради јачања партнерства и примењивао родну перспективу у спровођењу свих активности изградње капацитета. Пројекат је спроведен уз активно учешће организација цивилног друштва (посебно организације цивилног друштва АСТРА и Атина). Постигнућа пројекта (фаза I и II): У циљу изградња капацитета и подизање свести о превенцији и борби против трговине људима у сврху радне експлоатације, кроз мултисекторски приступ, одржано је 8 семинара за 220 инспектора за рад који су завршили основну обуку, а 24 инспектора рада завршило је напредну обуку; обукама је присуствовало 25 тржишних инспектора, представника синдиката, полиције, Центра за заштиту жртава трговине људима, организација цивилног друштва; реализован је „ХЕЛП” курс - модел трговина људима у сврху радне експлоатације на којем је учешће имало 25 учесника, представника полиције, инспектора за рад и синдиката); Израђен је и представљен и подељен инспекторима рада Водич за инспекторе рада о детекцији и прелиминарној идентификацији жртава трговине људима; додељена су 2 гранта организацијама цивилног друштва АСТРА и Атина путем којих су развијене кампање, публикације и препоруке за превенцију радне експлоатације, као и филмови и лифлети који су подељени радницима на градилиштима широм Србије, одржане су три конференције о трговини људима у сврху радне експлоатације у којима је учествовало преко 200 учесника; урађена је анализа стања и препоруке који су наведени у Извештајима 2017 и 2022. године за унапређење политика и пракси у борби против трговине људима у сврху радне експлоатације. У циљу изградња капацитета и подизање свести о превенцији и борби против трговине децом: Израђени су капацитети просветних радника за детекцију и упућивање деце, потенцијалних жртава трговине кроз ревизију индикатора за систем образовања (реализоване су обуке за 108 просветних саветника и спољних сарадника за коришћење ревидираних индикатора), израђен је Водича за примену ревидираних индикатора за прелиминарну идентификацију ученика које су потенцијалне жртве трговине људима, додељена су три гранта организацијама цивилног друштва („Центар за права детета”, „Свет речи” и „АТИНА”) путем којих је обухваћен велики број деце, родитеља и наставника и израђени су материјали са темом превенције трговине децом (видео материјали, радионице у градским и сеоским

школама, материјали), одржана је, у онлајн формату, регионална конференција „Заједничко предузимање мера током кризе: Заштита деце од трговине и експлоатације на Западном Балкану” за преко 100 учесника, израђена је дигитална платформа „Препознај и реагуј” где се деца могу информисати о феномену трговине људима, како да је препознају и коме да се обрате за помоћ и подршку, израђен је материјал „Саслушање деце која су жртве експлоатације и трговине људима и деце у ризику: Водич за праксу за комуникацију прилагођену деци и вођење интервјуа ради добијања тачних и поузданих исказа од деце“, као и рад са 50 стручњака из области социјалне заштите за практичну примену водича у раду са децом у пракси, израђена је и дистрибуирана студија „Родни аспекти борбе против трговине људима у Србији” са фокусом на борбу против трговине децом и трговину људима у сврху радне експлоатације и са циљем интегрисања наведених налаза и препорука у имплементацију пројекта како би се уважиле специфичности појединачних циљних група; У циљу унапређења оквира за ефикасан приступ накнади штете за жртве трговине људима, на међународном нивоу, размењена су искуства и примери добре праксе кроз округле столове на којима је учешће имало 20 стручњака, унапређени су капацитети 98 професионалаца (тужиоца, судија, адвоката, финансијских инспектора, организација цивилног друштва) кроз радионице на тему надокнаде штете жртвама трговине људима, ефикасних финансијских истрага, праћења, конфискације и управљања нелегалном имовином и сл., израђена је брошура о правима и подршци жртава, на пет различитих језика (на енглеском, српском, ромском, албанском и мађарском језику); У циљу унапређења капацитети за транснационалну сарадњу и размену информација у вези са идентификацијом и упућивањем жртава одржане су радионице за 68 професионалаца међу којима је било 28 представника дипломатско-конзуларног особља; У циљу побољшања одговора на трговину људима и мере заштите жртава одржане су обуке/радионице на тему превазилажења стреса и трауме за представнике Цантра за заштиту жртава трговине људима, израђени су едукативни материјали, реализована су три „ХЕЛП” онлајн курса о борби против трговине људима у сарадњи са Правосудном академијом и Београдским правним факултетом, на којима је учествовало 87 полазника (судија и тужилаца, студената права), а курс је успешно завршило 53 учесника, реализоване су 2 обуке на којима је учествовало 42 новинара и додељено је 6 микро грантова медијима/новинарима, развијено је и објављено више од 25 едукативних видеа, чланака, радио емисија које се баве различитим облицима трговине људима, реализоване су две 2 обуке за здравствене раднике на којима је учествовало 48 практичара из целе Србије (психијатара, представника Завода за јавно здравље, лекара опште праксе, координатора мреже за борбу против родно заснованог насиља), који су стекли вештине за препознавање специфичних знакова упозорења и фактора за прелиминарну идентификацију потенцијалних жртава трговине људима. Прва и друга фаза пројекта реализоване су у периоду 2016-2022. године.

5. Пројекат „Превенција и борба против трговине људима на Западном Балкану ПаЦТ”, финансиран је од стране немачког Федералног министарства за економску сарадњу и развој, који у региону Западног Балкана спроводи Немачка организација за међународну сарадњу (ГИЗ) у партнерству са Регионалном иницијативом за миграције, азил и избеглице (МАРРИ). Током имплементације пројекта активности су спровођене на националном и на регионалном нивоу кроз 4 пакета мера: подизање свести о ризицима и превенција трговине људима, посебно међу популацијом избеглица, тразилица азила и миграната;

унапређење капацитета релевантних актера за идентификацију жртава; јачање координације и сарадње између релевантних актера кроз националне механизме упућивања и унапређење капацитета у пружању услуга психосоцијалне подршке и јачања менталног здравља жртава трговине у прихватилиштима за жртве. Спроведена је набавка опреме, предмета и средстава за рад за Министарство унутрашњих послова, Центар за заштиту жртава трговине људима, Комесаријат за избеглице и миграције, такође, организовани су и курсеви језика. У циљу подизање свести о ризицима и превенција трговине људима, посебно међу популацијом избеглица, тражилаца азила и миграната реализоване су кампање и видео материјали у сарадњи са организацијама цивилног друштва „АСТРА”, „Асоцијација за сексуално и репродуктивно здравље Србије (СРХ)” и „Група 484”, организоване су окупационо-рекреативне и едукативне активности у 7 транзитних центара/центара за азил током контакта са избеглицама и кроз радионичарски рад учесници су упознавани и са ризицима трговине и механизмима подршке и упућивања. Преко 3.000 избеглица и миграната је узело учешће у наведеним активностима; У циљу унапређења капацитета релевантних актера за идентификацију жртава кроз пројекат организације цивилног друштва „Асоцијације за сексуално и репродуктивно здравље Србије” подржана су четири локална експертска тима за идентификацију жртава (Крагујевац, Бор, Пирот, Зајечар) кроз сет радионица о трговини људима, ризицима, насиљу, комуникацијским вештинама и др., у сарадњи са Министарством здравља израђени су национални индикатори и смерница за здравствени систем у области трговине људима. У циљу јачања координације и сарадње између релевантних, одржани су тренинзи за 20 представника локалне самоуправе, 82 представника мобилних тимова за инклузију Рома и Ромкиња на тему трговине људима, тренинг за онлине фацилитацију, израђен је стратешки план Центра за заштиту жртава за период 2021-2025 година, пружена је подршка у успостављању сарадње са компанијама и бизнис сектором – одржани састанци са преко 20 компанија, пружена је техничка и експертска подршка Канцеларији за координацију активности у борби против трговине људима у развијању Акционог плана за борбу против трговине људима за период 2021-2022, пружена је подршка Канцеларији за координацију активности у борби против трговине људима у успостављању рада телефонске линије 080010388 у Министарству унутрашњих послова за пријаву случајева трговине људима: састављање контролне листе за вођење разговора и обука полицијских службеника, превод брошуре Информације о правима за жртве трговине људима на више језика, међу којима су руски и украјински, и дистрибуирани су Комесаријату за избеглице и миграције, пружена је подршка Министарству унутрашњих послова у спровођењу екстерне евалуације Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022, развијена је Мапа пута за укључивање преживелих жртава трговине људима у процес развоја политика и оперативних одговора у борби против трговине људима у Републици Србији; у циљу унапређење капацитета у пружању услуга психосоцијалне подршке и јачања менталног здравља жртава трговине у прихватилиштима за жртве – реализован је сет активности (тренинзи, радионице/обуке) који се односи на подршку Центру за заштиту жртава трговине људима и развој приступа за унапређену подршку жртвама. У циљу унапређења регионалне сарадње спроведена су истраживања о постојећим праксама, координацији и комуникацији у оквиру националних рефералних механизма, развијен је приступ за рад са избеглицама, мигрантима и тражиоцима азила, унапређена је размена о спроведеним активностима подизања свести, развијена је платформа у оквиру

МАРРИ мреже као ресурс центар за спровођење кампања подизања свести у проблему трговине људима, организоване су регионалне конференције о раду мобилних тимова за идентификацију жртава, развијени су регионални индикатори трговине људима за здравствени систем и обука тренера за тренер, развијени су приступи за унапредјење рада националних рефералних механизма: Унапређење учешћа организација цивилног друштва у механизмима упућивања МАРРИ учесница – практичан водич, Унапређење координације и комуникације између актера националног рефералног механизма у МАРРИ учесницама – практичан водич и Укључивање преживелих у процес развоја политике и оперативни одговор на трговину - практичан водич. Трајање пројекта 2019- 2023. године.

6. Пројекат „Ментално здравље жртава трговине људима и пружаоца услуга”, спроведен од стране Центар за заштиту жртава трговине људима, под покровитељством Немачке организације за међународну сарадњу ГИЗ. Током имплементације пројекта унапређено је ментално здравље корисница (обезбеђена психотерапија за све кориснице прихватилишта, кориснице су укључене у радионице које су специјално конципиране за њих), унапређени су стручни капацитети запослених (запослени су похађали различите обуке – анти стрес обука, обука из менаџмента, deer work обука, обука о регулацији емоција, обуке за примену 4 нове радионице за жртве трговине људима, обезбеђена супервизија), а смањен је ризик од синдрома прегоревана међу запосленима уз помоћ супервизије, примене нових техника и унапређеног организовања посла. Трајање пројекта 2019-2023. године.
7. Програмски документ „Подршка управљању миграцијама у Србији 2016-2019” реализован је уз подршку швајцарског Државног секретаријата за миграције, који је имао за циљ да пружи допринос Министарству унутрашњих послова и Комесаријату за избеглице и миграције у области миграција, азила и трговине људима. У оквиру пројекта за Министарство унутрашњих послова реализована је набавка информационо-комуникационе опреме, израђени су рекламни материјали са симболом и пратећом поруком Републике Србије у борби против трговине људима, одржана су два координациони састанак за око 100 полицијских службеника који раде на пословима сузбијања трговине људима, успостављена је сарадња између канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима у Србији и Швајцарској. Трајање пројекта 2016-2020. године
8. Пројекат „Јачање капацитета и партнерства за управљање миграцијама у Србији” који у оквиру миграционог партнерства Швајцарска – Србија 2020-2023“ у Републици Србији имплементира Међународна организација за миграције (ИОМ). У оквиру пројекта, компоненте која се односи на област трговине људима, реализоване су активности на националном, локалном и међународном нивоу, реализоване су обуке, пружена је подршка у процесу потписивања Споразума о сарадњи у области борбе против трговине људима између Републике Србије и Северне Македоније, реализован је и први билатерални састанак о примени наведеног Споразума и реализован је курс енглеског језика за припаднике Министарства унутрашњих послова. Трајање пројекта 2020-2023. године.
9. Пројекат „Инструмент подршке за изградњу капацитета за интегрисано управљање границама на Западном Балкану (ЗБИБМ) ” финансијски подржан од стране Министарства спољних послова Краљевине Данске који имплементира Међународна организација за миграције (ИОМ). Циљ пројекта је да пружи подршку институцијама на Западном Балкану у ефикасном

управљању границама и одговору на изазове граничне безбедности на начин на који обухвата заштиту права миграната. У оквиру пројекта планиране су активности које се односе на израду документа јавне политике који се односи на област трговине људима. Трајање пројекта 2020-2023. године

10. Пројекат „Заједничко деловање на Западном Балкану против кријумчарења миграната и трговине људима - (ВБЦАСТ)” имплементира Међународна организације за миграције (ИОМ). Пројекат има за циљ јачање регионалних капацитета за сузбијање кријумчарења и трговине људима пружањем подршке на регионалном, националном и локалном нивоу. У оквиру пројекта реализована је обука Ударних група за сузбијање кријумчарења и трговине људима из Републике Србије и Републике Северне Македоније за око 20 учесника, реализована је студијска посета представника Министарства унутрашњих послова Републике Србије Босни и Херцеговини.
11. Пројекат „Јачање капацитета и механизма за идентификацију и заштиту рањивих миграната на Западном Балкану” финансијски подржан од стране Бироа за становништво, избеглице и миграције америчког Стејт департмента, којим је руководила Канцеларија Међународне организације за миграције у Сарајеву. Циљ пројекта је да пружи подршку одрживим механизмима и структурама за управљање миграцијама и заштиту рањивих миграната у региону. У оквиру пројекта одржана је једнодневна радионица на тему трговине људима за запослене у Канцеларији за азил у Београду, одржан је састанак са делегацијом из Републике Северне Македоније поводом успостављања оквира за оперативну сарадњу између Националне јединице за сузбијање кријумчарења миграната и трговину људима из Северне Македоније и Сталне ударне групе за сузбијање кријумчарења људи Републике Србије, одржан је састанак са делегацијом Северне Македоније и на експертском нивоу договорен је текст предлога Споразума о сарадњи у борби против трговине људима, израђен је предлог Стандардних оперативних процедура за поступање са жртвама трговине људима, одржан је састанак са представницима Министарства унутрашњих послова Црне Горе у вези успостављања Ударне групе за борбу против трговине људима и кријумчарења људи у Црној Гори, а према моделу који је успостављен у Србији. Трајање пројекта 2016-2019. године
12. Пројекат „Спречавање некажњивости трговаца људима и подршка жртвама трговине људима у Југоисточној Европи” спроводи Канацеларија Уједињених нација за питања дроге и криминала (УНОДЦ). Одржано је 5 онлајн састанака експерата на тему приступа правним средствима за жртве трговине људима, на тему радне и експлоатације, са посебним освртом на децу, обесхрабривање потражње и принуда на вршење кривичних дела., одржан је и округли сто за релевантне практичаре на тему прегледа и анализа националне праксе у предметиома трговине људима, две мултидисциплинарне обуке у сарадњи са Правосудном академијом у циљу коришћења методологије симулације суђења у предметима трговине људима. Трајање пројекта 2020-2023. године
13. Пројекат „Градимо заједно – мониторинг и јавно заступање” спроведен од стране организације цивилног друштва Атина у сарадњи са Удружењем правника Македоније и Фондацијом Конрад Аденауер. Циљ пројекта је био да се обезбеди подршка избеглицама и мигрантима у Србији и Северној Македонији, као и да се промовише њихова интеграција у локалну заједницу. Пројекат је реализовану седам општина и градова – Суботици, Шиду, Сремској Митровици, Београду, Нишу, Врању и Прешеву

с обзиром на то да је у њима било забележено веће присуство избеглица и миграната, спроведено је 12 обука у шест локалних самоуправа за представнике Локалних тимова за борбу против трговине људима на тему мониторинга и заговарања за унапређење положаја избеглица и миграната у локалним срединама у Србији, израђене су препоруке које треба да допринесу том унапређењу, које су представљене експертској заједници, одржано је 26 састанака Локалних тимова за борбу против трговине људима у вези положаја избеглица и миграната у локалним срединама, у горе наведених седам општина и градова одржане су и индивидуалне обуке за заговарање за локалне тимове, организован је и регионални састанак у Скопљу и посета прихватним центрима за избеглице и мигранте у Визбегову и Табановцу, у околини Скопља, организована једна обука у Охриду, Северна Македонија о коришћењу друштвених мрежа у заговарачке сврхе, одржан је регионални састанак за преко 100 учесника из Србије и Северне Македоније, реализована је студијска посета Немачкој, уз учешће локалних тимова и представника државних институција из Србије и Северне Македоније, организована је јавна расправа о актуелном процесу интеграције избеглица и миграната и његовој будућој перспективи, као и завршна конференција пројекта на којој је учествовало 180 учесника из Србије, Северне Македоније и других земаља, снимљена су два по 20-минутна филма о положају избеглица и миграната у Србији „Озијева школа филма“ и „Почетак бољих прича“ која су приказивана у више наврата, снимљена су и четири кратка филма – интервјуа са избеглицама. Такође је припремљено и објављено више анализа и аналитичких докумената: Како обезбедити успешну и одрживу интеграцију избеглица и миграната, Предуслови за интеграцију у локалне заједнице и Како смо градили заједно (водич пројекта), сва три објављена на српском, македонском и енглеском језику и дистрибуирана на завршној конференцији. На основу спроведеног истраживања и припремљених аналитичких докумената, такође су зацртана два документа практичних политика – Кључне области за интеграцију избеглица и миграната и потребна побољшања и Интеграција избеглица и миграната у локалну заједницу: Шта је следеће? Такође, припремљена је брошуру о унапређењу могућности запошљавања избеглица и миграната у Србији под називом – Водич за запошљавање избеглица и тражилаца азила у Србији. Окупљен је велики број актера активних у области пружања подршке избеглицама и мигрантима чиме је унапређена регионална сарадња, што је означено као посебна додата вредност пројекта. Такође спроведен је значајан број активности на националном нивоу, али и на локалном нивоу, усмерених на унапређење положаја избеглица и мигранта, те сузбијања ризика од насиља и експлоатације којима су изложени, као и на афирмацију њихове интеграције. Пројекат је допринео већој видљивости проблема са којима се суочавају избеглице и мигранти, трагању за одговорима на те проблеме, што је све заједно допринело унапређењу њиховог положаја и смањењу ризика од насиља и трговине људима. Трајање пројекта 2017-2018. године.

14. Пројекат „Превенција и борба против трговине људима у Србији”, спроведен је од стране организације цивилног друштва Атина у оквиру заједничког програма Европске уније и Савета Европе „Хоризонтални програм за западни Балкан и Турску – фаза II”. Циљ пројекта је био подизање свести стручне, заинтересоване и шире јавности и институција о препознавању, идентификацији, пријављивању случајева радне експлоатације у сврху трговине људима у складу са препорукама групе експерата Савета Европе – ГРЕТА. Пројекат је реализован у сарадњи са локалним тимовима за борбу против трговине људима

у Суботици, Сремској Митровици, Шапцу, Нишу и Врању на тему превенције радне експлоатације, Удружење грађана Атина је потписао Меморандум о сарадњи са Националном службом за запошљавање, Локални тимови за борбу против трговине људима развили су план за локалне кампање подизања свести јавности о овом проблему, бавили се јачањем локалних механизма за подршку жртвама радне експлоатације и проширили свој састав, у чији рад су укључени и представници инспектора рада, тржишне, комуналне и пореске полиције, одржани су састанци са представницима локалних тимова за борбу против трговине људима из четири града у циљу прикупљања података како би се направила процена стања локалних капацитета и механизма за давање одговора на радну експлоатацију, широј јавности подељени су упитници који су имали за циљ да процене информисаност и разумевање грађана о проблему радне експлоатације, такође, у горе наведених пет градова, спроведено је 15 различитих активности у циљу подизања свести шире јавности о проблему радне експлоатације (одржани су округли столови, учичне акције, конференције за новинаре, израђен је видео материјал, флајери. Пројекат је допринео бољој видљивости теме радне експлоатације, чвршћем повезивању локалних актера како међусобно тако и са актерима на националном нивоу, а у циљу препознавања и сузбијања ове појаве, као и подизању свести и јачању превентивних активности у контексту радне експлоатације.

15. Пројекат „Деца нису на продају”, спроведен је од стране организације цивилног друштва Атина у сарадњи са организацијама цивилног друштва „Save the children” и „Центар за интеграцију младих”. Партнери на пројекту биле су и организације цивилног друштва „Група 484” и „Праксис”. Циљ пројекта био је подизање свести и јачање капацитета професионалаца из других организација цивилног друштва који раде на терену, да препознају и адекватно одговоре на ризике од насиља и експлоатације којима су изложене избеглице и мигранти, а посебно деца (укључујући и деца без пратње). У оквиру пројекта одржано је седам обука/тренинга за око 80 представника других организација цивилног друштва које се баве заштитом деце, организована је конференција „Деца нису на продају” на којој је учествовало око 100 учесника. Као резултат реализованих активности је повећање за 20% упућивања, од стране партнерских организација цивилног друштва које на терену које пружају помоћ и подршку избегличкој и мигрантској популацији, на Атинин програм директне подршке у 2019. години. Трајање пројекта 2018-2019. године
16. Пројекат „Локална подршка најрањивијим избеглицама”, спроведен од стране организације цивилног друштва Атина уз подршку Популационог Фонда Уједињених нација. Циљ пројекта био је унапређење положаја жена и девојчица избеглица у Србији. У склопу пројекта реализовано је 41 индивидуално саветовање, 38 радионица оснаживања за 398 жена и девојчица и пружена је дугорочна подршка за 38 корисница из избегличке и мигрантске популације. Све активности су спроведене у Центрима за азил у Крњачи и Боговађи, као и у Реинтеграционом центру Удружења грађана Атина. На радионицама отворене су и теме које су за жене избеглице и мигранткиње од значаја у процесу самозаступања и заговарања на тему родне перспективе избегличке кризе на које свака од њих може утицати, као и како препознати и превенирати ризике од насиља и трговине људима. Трајање пројекта април-јул 2018. године.

17. Пројекат „Одговор на трговину људима и родно засновано насиље у мигрантској и избегличкој популацији” спроведен од стране организације цивилног друштва Атина уз подршку Сталне мисије Француске при УН и другим међународним организацијама у Бечу. У оквиру пројекта одржана је конференција у вези трговине људима и свих облика родно-заснованог насиља, којом приликом је представљен и француски аболиционистички модел за регулацију проституције, од стране представника француске организације „АЦЈЕ91” и француског Министарства правде, спроведено је и истраживање о процесуирању насиља над женама и децом избеглица и мигранткиња које је показало да постоје различити проблеми и недостаци у вези са пријављивањем и кривичним гоњењем насиља над женама и децом избеглицама које треба даље решавати. Целокупан пројекат подигао је видљивост како проблема проституције у сврху сексуалне експлоатације, тако и проблема трговине људима и родно заснованог насиља у избегличко-мигрантској популацији.
18. Пројекат „Мерење, подизање свести и ангажовање политика ради унапређења борбе против злоупотребе дечјег рада и принудног рада (МАП 16) ” реализован је у организацији Међународне организације рада у Републици Србији у оквиру којег су развијени предлози измена и допуна три правна прописа, Закона о раду, Закона и јавном реду и миру и Општем протоколу о заштити деце од злостављања и занемаривања, финализовани су и званично су предати одговарајућим телима на даље поступање, тј. могуће разматрање предлога приликом измена предметних прописа; припремљен нацрт измена и допуна Уредбе о утврђивању опасног рада за децу и Уредбе о радном ангажовању деце (о лаком раду за децу) са предлогом списка лаких послова за децу; одржано је седам обука на тему „Идентификација и превенција злоупотребе дечијег рада укључујући најгоре облике злоупотребе дечијег рада”, коју је завршило 112 представника инспекције рада, социјалне заштите, полиције и тужилаштва из градова и општина у Републици Србији. Такође, поводом обележавања Светског дана борбе против злоупотребе дечјег рада, одржана је консултативна радионица о примени Конвенције о најгорим облицима дечјег рада број 182.
19. ЕИДХР пројекат “Make it Work for Youth - My Way“, спроведен је од стране организације цивилног друштва АСТРА у оквиру којег је проширено знање најмање 100 особа које креирају или спроводе политике у Србији о практичним недостацима система и њихова оспособљеност да доносе ефективна решења која одговарају на потребе младих. Унапређен је оквир заснован на људским правима који ће поставити позитивне предуслове за обезбеђивање квалитетнијих услуга доноси корист и креаторима политика и младим људима; сачињен је оквирни Протокол о међусобној сарадњи државних служби ради сузбијања експлоатације младих са циљем да предложити заједнички одговор, кроз иновативни приступ заснован на људским правима и потребама младих, ради превенције и санкционисања радне експлоатације; 70 студената обучено је да учествује у истраживањима и јавном заговарању решења у пракси, и на тај начин дпа аргументовано позивају на одговорност доносиоце политика; путем кампање око 30.000 младих упознато је са проблемом радне експлоатације, а око 20.000 младих у ризику оснажено да заштите своја радна и људска права. Трајање пројекта 2017-2019. година.
20. Пројекат „Balkans ACT Now” - VAN III – спроведен је од стране организације цивилног друштва АСТРА у оквиру којег је унапређен алат мониторинг за извештавање; успостављене су мултисекторске радне групе на националном нивоу за праћење политике и праксе у области заштите од трговине људима у пет земаља, које су окупиле око 60 чланова; израђена је

електронска база индикатора, доступна на шест језика; објављено је десет годишњих мониторинг извештаји које су сачиниле организације цивилног друштва и државна тела у пет држава (Албанија, Босна и Херцеговина, Црна Гора, Северна Македонија и Србија); Израђен је регионални мониторинг извештај; 11 нових организација цивилног друштва зна како да користи мониторинг методологију на основу које је израђено шест мониторинг извештаја на локалу; израђена је публикација „Оцена националног механизма за упућивање жртава трговине људима у Републици Србији“; преко 80 организација цивилног друштва и 14 медијских кућа су обучене да ефективно јавно заговарају унапређење права жртава на Западном Балкану; 11 нових локалних организација се прикључило „БАН мрежи“ и добило средства за спровођење активности; израђена је Компаративна студија о националним известиоцима за област трговине људима и еквивалентним механизмима; организована су два онлајн састанка са Националним известиоцем Холандије; организовано је 18 заговарачких, јавних акција на националним нивоима и 10 на регионалном нивоу које су дошле до преко једног милиона људи; успостављен је механизам Националног известиоца у Републици Северној Македонији и Републици Србији у оквиру институције Заштитника грађана. Трајање пројекта 2018-2021. година.

21. Пројекат „Јачање капацитета новоуспостављених служби за подршку жртвама у правосуђу” спроведен је од стране организације цивилног друштва АСТРА уз подршку Амбасаде Краљевине Холандије у Србији у оквиру којег су осмишљене и реализоване обуке за запослене у службама за подршку оштећенима и сведоцима у Србији и Црној Гори, размењена су знања и искуства између припадника служби за подршку сведоцима и оштећенима кроз округле столове и консултативне састанке; израђена је и дистрибуирана брошура за службе за подршку оштећенима и сведоцима у Србији. Трајање пројекта 2017. година.
22. Пројекат „Ја сам избеглица, ја сам мигрант, ја сам човек” спроведен је од стране организације цивилног друштва АСТРА уз подршку Амбасаде Краљевине Норвешке и организације цивилног друштва „Група 484“ –повећана је свест јавности у Србији, кроз различите кампање, о значају подршке и интеграције жена, младих и деце миграната и избеглица у друштво; ојачано радно партнерство између цивилног друштва, државних служби и међународних организација у области обезбеђивања директне помоћи женама, деци и младима избеглицама и мигрантима; повећано је знање опште популације и медија о чињеницама и ризицима са којима се жене, деца и млади мигранти и избеглице сусрећу. Трајање пројекта 2017-2018. година.
23. Пројекат „Јачање проактивног приступа у борби против трговине људима” спроведен је од стране организације цивилног друштва АСТРА уз подршку Амбасаде Сједињених Америчких Држава у Републици Србији у оквиру којег је изрђен „Практикум за судије и јавне тужиоце- Правда за жртве трговине људима“ који је подељен учесницима Завршне конференције пројекта, а након тога послат у 25 Виших судова у Србији; 25 Виших јавних тужилаштва и 4 Апелационих тужилаштва у Србија; израђене је Анализа правосудне праксе за 2019. годину; одржана су 2 тренинга за 38 здравствених радника и сарадника различитих струка. Трајање пројекта 2019-2020. година.
24. Пројекта „РЕСТ: Боравишна дозвола као начин унапређења заштите жртава трговине људима“ спроведен је од стране организације цивилног друштва АСТРА у оквиру којег је израђено дубинско истраживање/анализа “Изазови у регулисању боравка страних жртава трговине људима”; организован је дискусионни форум о обећавајућим праксама у дугорочној заштити

жртава трговине људима којом приликом је представљен водич за праксе које обећавају у дугорочној заштити жртава трговине људима. Трајање пројекта август 2019-2021. година.

25. Пројекат „Од опасности до сигурности - Унапређење заштите жртава трговине људима у Србији”, спроведен је од стране Међународног комитета спаса (International Rescue Committee – IRC) и организације цивилног друштва Атина уз подршку Канцеларије за праћење и борбу против трговине људима Министарства спољних послова Сједињених Америчких Држава са циљем даљег унапређења борбе против савремених облика ропства, у контексту у ком мреже трговаца људима циљају не само уобичајене жртве трговине људима, већ и посебно рањиве појединце у оквиру избегличке и мигрантске популације. У оквиру пројекта одржана су два састанка Локалних тимова за борбу против трговине људима на којима је присуствовало укупно 130 учесника из 16 формираних локалних тимова за борбу против трговине људима; пружена је подршка у циљу израде Акционог плана за период 2019-2020 године за спровођење Стратегије спроведено је укупно шест радионица и више консултативних састанака; одржана је стручна трибина под називом „Едукацијом у борби против трговине људима”, на којој је стручна јавност упозната о судско-медицинској заштити жртава трговине људима на којој је присуствовало око 230 представника полиције, образовног система, система социјалне заштите и др.; одржано је више појединачних или групних састанака локалних тимова за борбу против трговине људима на тему сарадње са Националним координатором за борбу против трговине људима и јачању везе између различитих актера локалног тима, о акционом плану локалног тима, проблемима и изазовима са којима се тим суочава у свом раду, укључујући буџетске алокације и финансирање рада; донирана су средства за Прихватилиште за жртве трговине људима; одржана је обука за 20 учесника, на тему Заштита деце која су преживела сексуално насиље/експлоатацију (у хуманитарном контексту; одржана је радионица за ажурирање Стандардних оперативних процедура за поступање са жртвама трговине људима; извршена је набавка и испорука донација, у виду непотрошне робе (гардероба, спортска опрема, санитарни пакети, кућна и кухињска техника, итд.), институцијама за заштиту деце и Центру за заштиту жртава трговине људима; одржана је обука за раднике Центра за заштиту жртава трговине људима.

Министарство унутрашњих послова, Дирекција полиције, Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима израђивала је извештаје о спровођењу активности који доприносе достизање циљева Стратегије.

ПОСЕБАН ЦИЉ 1 - Системски ојачано партнерство у одговору на трговину људима на локалном, националном и међународном нивоу

Унапређено је партнерство у одговору на трговину људима на локалном, националном и међународном нивоу. У извештајном периоду радило се на јачању система националне координације и праћења активности у одговору на трговину људима кроз обезбеђивање интензивне сарадње државних органа и институција са органима локалне самоуправе, организацијама цивилног

друштва; академском заједницом, компанијама које промовишу друштвено одговорно пословање, удружењима послодаваца, синдикатима и медијима.

УНАПРЕЂЕЊЕ ПАРТНЕРСТВА НА ЛОКАЛНОМ НИВОУ

На основу Закључка Савета за борбу против трговине људима из 2017. године, препорука је да се функционално повезивање мултидисциплинарних тимова за борбу против трговине људима на локалном нивоу постигне доношењем решења од стране Градоначелника. Започето је успостављање и рад Локалних тимова за борбу против трговине људима, који су важан потенцијал у области борбе против трговине људима на локалном нивоу. Локалне тимове чине стручњаци из релевантних локалних институција: полиције, тужилаштва, здравства, образовних установа, медија, општинских органа, центара за социјални рад, организација цивилног друштва и др., чији је задатак да у локалним заједницама имају ефикасно учешће у превенцији трговине људима и заштите жртава, да прате и спроводе локалне стратешке и акционе планове у циљу унапређења система социјалне заштите у области борбе против трговине људима. У извештајном периоду постојало је 17 Локалних тимова за борбу против трговине људима. У одређеном броју локалних самоуправа доносили су се годишњи планови рада локалних тимова за борбу против трговине људима и имали су одређена буџетска средства.

У извештајном периоду одржана су четири састанка Локалних тимова за борбу против трговине људима у циљу размене искустава/праксе, информисања о тренутној ситуацији из области борбе против трговине људима. Иако су се сатанци локалних тимова континуирано одржавали, једном годишње, нису сви тимови били једнако ангажовани и активни у спровођењу активности. С тим у вези Савет за борбу против трговине људима дао је препоруку за унапређење рада Локалних тимова за борбу против трговине људима.

Заједничким активностима чланова Локалних тимова за борбу против трговине људима и Савета за миграције, током 2021. и 2022. године, уз подршку Комесаријата за избеглице и миграције и међународних организација и других партнера на националном нивоу унапређено је партнерство у одговору на трговину људима на локалном нивоу. Спроведене су обуке у 38 јединица локалних самоуправа на тему израде локалних акционих планова који укључују заједничке активности Савета за миграције и Локалних тимова за борбу против трговине људима.

У извештајном периоду континуирано су се реализовале превентивне активности на тему трговине људима које су спроводиле организације цивилног друштва самостално или у сарадњи са локалним мрежама за борбу против трговине људима, у различитим облицима као што су конференције, предавања, трибине, семинари, едукативне представе које су имале за циљ препознавање проблема трговине људима, као и стицање нових знања и вештина у области трговине људима.

Сваке године обележава се Светски и Европски дан борбе против трговине људима заједничким активностима Локалних тимова за борбу против трговине људима, организација цивилног друштва, међународних организација, државних органа и организација. У том периоду широм Србије реализује се широк спектар јавних манифестација и активности, од информативних радионица за потенцијалне жртве трговине људима, поделе едукативног материјала пртеко организованих представа и преформанса на јавним местима до ширења релевантних информација наступом у медијима.

УНАПРЕЂЕЊЕ ПАРТНЕРСТВА НА НАЦИОНАЛНОМ НИВОУ

Октобра 2017. године, председник Савета за борбу против трговине људима и министар унутрашњих послова др Небојша Стефановић је донео Решење о образовању Посебне радне групе за спровођење и праћење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022. године. Посебну радну групу чинили су представници министарстава и државних органа, који поседују стручна знања из области од значаја за спровођење Стратегије, као и две специјализоване организације цивилног друштва.

У циљу унапређења сарадње, успешнијег сузбијања трговине људима и заштите права жртава трговине људима потписани су меморандуми/протоколи о сарадњи: Министарство унутрашњих послова, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и Републичко јавно тужилаштво закључили су Протокол о сарадњи у области сузбијања трговине људима и заштите права жртава трговине људима, потписан је Меморандум о сарадњи у области борбе против трговине људима између Министарства унутрашњих послова и Удружења АСТРА и Удружења Атина, потписан је Меморандум о сарадњи између Министарства унутрашњих послова, Републичког јавног тужилаштва и Комесаријата за избеглице и миграције у области борбе против кријумчарења људи. Такође, у циљу унапређења превенције, идентификације, заштите, упућивања и јачања партнерства у одговору на трговину људима у извештајном периоду Центар за заштиту жртава трговине људима закључио је укупно 17 протокола/споразума о сарадњи у области борбе против трговине људима. Криминалистичко-полицијски универзитет и организација цивилног друштва АСТРА – Акција против трговине људима потписали су Споразум о научно-образовној и стручној сарадњи. Споразум је настао на основу дугорочних заједничких интереса и са циљем побољшања и унапређења научних, истраживачких и стручних делатности обе установе. У циљу унапређења сарадње кроз реализацију активности усмерених ка унапређењу система превенције и заштите деце у Републици Србији потписан је Меморандум о сарадњи на унапређењу система заштите деце у Републици Србији између Фондације Тијана Јурић и Министарства унутрашњих послова.

Комесаријат за избеглице и миграције пружао је подршку у остваривању надлежности у области борбе против кријумчарења миграната у виду пружања информација, услуге ангажовања преводиоца, као и обезбеђење просторија у центрима за азил и транзитно прихватним центрима у којима се обављају разговори и других услуга од значаја. Комесаријат за избеглице и миграције је у сарањи са Министарством унутрашњих послова и Центром за заштиту жртава трговине људима реализовао заједничке посете прихватним центрима и центрима за азил, а ради откривања потенцијалних жртава трговине људима.

Савет за борбу против трговине људима усвојио је Стандардне оперативне процедуре за поступање са жртвама трговине људима, које имају за циљ унапређење идентификације, помоћи и заштите жртава трговине људима, кроз партнерство свих релевантних субјеката на локалном, националном, регионалном и међународном нивоу. Имајући у виду да је изазов доследна примена постојећег рефералног механизма упућивања жртава трговине људима, потребно га је унапредити јачањем сарадње релевантних субјеката и ажурирањем постојећег документа.

Такође, Савет за борбу против трговине људима је на другој седници Закључком усвојио препоруке о унапређењу проактивног система откривања случајева трговине људима, ефикасног процесуирања физичких и правних лица и правне заштите жртава трговине људима, којима је између осталог препоручено да се приликом спровођења проактивних истрага примени мултиагенцијски приступ, сарадња и размена информација полиције, тужилаштва, Центра за заштиту жртава трговине људима, инспекције рада, тржишне инспекције, царине, центара за социјални рад, Комесаријата за избеглице и миграције, организација цивилног друштва, дипломатско-конзуларних представништва, међународних организација, компанија, синдиката, удружења послодаваца и других.

У циљу јачања партнерства на националном нивоу и праћења активности у одговору на трговину људима реализована су два јавна позива за учешће организација цивилног друштва у раду Посебне радне групе за спровођење и праћење Стратегије превенције и сузбијања трговине људима, посебно женама и децом и заштите жртава 2017-2022.

У извештајном периоду унапређен је законодавни и стратешки оквир који доприноси борби против трговине људима и заштити жртава:

- Нови Закон о странцима којим се, између осталог у одредби члана 62. регулише привремени боравак за претпостављене жртве трговине људима (период рефлексije) и одредбама члана 63. привремени боравак за жртве трговине људима. Такође, одредбама члана 3. којим се дефинише значење израза, као посебно угрожена лица наведене су и жртве трговине људима, према којима се посебно поступа у поступку враћања у складу са одредбама члана 75.
- Нови Закон о азилу и привременој заштити, којим је одредбама члана 10. предвиђено да се приликом процене најбољег интереса малолетног лица узима у обзир заштита и безбедност малолетног лица, посебно ако постоји сумња да је жртва трговине људима. Такође, одредбама члана 17. жртве трговине људима су препознате као посебно рањива група којој се обезбеђују посебне процесне и прихватне гаранције, односно пружа им се одговарајућа помоћ јер с обзиром на своје личне околности нису способни да остварају своја права и обавезе.
- Закон о пресађивању органа који у одредбама члана 51. предвиђа да ко уз било какву накнаду да свој људски орган или људски орган другог лица ради пресађивања или нуди свој или људски орган другог лица уз накнаду ради пресађивања или врбује, превози, пребацује, предаје, продаје, купује, посредује у продаји или посредује на било који други начин у поступку пресађивања људских органа или учествује у поступку пресађивања људских органа који је предмет комерцијалне трговине, казниће се затвором од две до десет година.
- Закон о бесплатној правној помоћи који предвиђа да жртва трговине људима има право на бесплатну правну помоћ која обухвата право на пружање правних савета, састављање писмена и поднесака, заступање пред судовима и тужилаштвима као и ослобађање од плаћања трошкова.
- Закон о заштитнику грађана, који у својим одредбама предвиђа да Заштитник грађана обавља послове Националног известиоца у области трговине људима, сходно Закону о потврђивању Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима („Службени гласник РС - Међународни уговори“, број 19/09). Ступањем на снагу закона 16. новембра 2021. године Заштитник грађана је постао Национални извештач у области трговине људима.

- Национална стратегија за остваривање права жртава и сведока кривичних дела у Републици Србији за период 2020-2025
- Стратегија за превенцију и заштиту деце од насиља за период од 2020. до 2023. године са пратећим акционим планом

УНАПРЕЂЕЊЕ ПАРТНЕРСТВА НА МЕЂУНАРОДНОМ НИВОУ

У циљу унапређења партнерства на међународном нивоу сви релевантни субјекти који су одговорни за спровођење Стратегије континуирано су учествовали на међународним активностима и представљали међународној јавности активности Републике Србије у борби против трговине људима. Република Србија је успоставила транснационалну сарадњу са земљама порекла идентификованих жртава трговине људима у Републици Србији, као и у земљама дестинације у којима су идентификоване жртве трговине људима држављани Републике Србије и остварена је директна сарадња између полиције, тужилаштва и судова. Потписан је и ратификован Споразум између Владе Републике Србије и Владе Републике Северне Македоније о сарадњи у области борбе против трговине људима. Такође, потписан је Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Уједињених Арапских Емирата о сарадњи у области борбе против трговине људима. Поводом међународне правосудне сарадње и унапређења партнерства на међународном нивоу потписан је Споразум о сарадњи Републике Србије и Евроцаст-а, који је потврђен Законом о потврђивању Споразума о сарадњи Републике Србије и Евроцаст-а.

Континуирано су се одржавали састанци у оквиру мреже координатора за борбу против трговине људима Југоисточне Европе – Брдо процес. Кроз наведену сарадњу размењена су информације, примери добре праксе и остварена је прекогранична сарадња у превенцији трговине људима што је оснажило националне и транснационалне рефералне механизме.

Други круг оцењивања примене Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима од стране Републике Србије реализован је 2017. године на основ чега је сачењан извештај о спровођењу Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима са препорукама. Препоруке ГРЕТА, које је усвојио Савет за борбу против трговине људима, а које су захтевале хитно деловање обухваћене су Акционим планом за 2019-2020. годину. Трећи круг оцењивања примене Конвенције Савета Европе о борби против трговине људима од стране Републике Србије реализован је током 2022. године кроз национални Упитник ГРЕТА и посету експерата ГРЕТА Републици Србији која је реализована у мају месецу 2022. године. Експертска група одржала је састанке са представницима институција које су укључене у борбу против трговине људима у Републици Србији.

Спроведен је транспарентан избор кандидата Републике Србије за члана у ГРЕТА.

У извештајном периоду, представници Амбасаде Сједињених Америчких Држава у Београду, у вези израде годишњих извештаја Стејт Департамента о трговини људима (TIP Report) одржавали су редовне састанке са представницима државних органа, као и са организацијама цивилног друштва и међународним организацијама.

Република Србија остварује добру међународну полицијску сарадњу и у том смислу, преко Управе за међународну оперативну полицијску сарадњу, ИНТЕРПОЛ-ЕВРОПОЛ-СЕЛЕК је остварена размена информација у вези кривичних дела трговине људима: каналима ИНТЕРПОЛ-а и ЕВРОПОЛ-а са страним државама и партнерима је размењено укупно 2.424 информација; путем канала

ИНТЕРПОЛ-а размењено је укупно 818 информација од чега 466 примљених порука и 352 послате поруке; путем канала ЕВРОПОЛ-а размењено је укупно 1.606 информација од чега 1.104 примљених порука и 502 послате поруке.

ПОСЕБАН ЦИЉ 2 - Унапређена превенција и смањен утицај узрока трговине људима у складу са динамиком нових изазова, ризика и претњи

Унапређена је превенција и смањен утицај узрока трговине људима сталним спровођењем програма обуке за оне државне службенике који могу доћи у контакт са жртвама трговине људима укључујући и рањиве категорије миграната и деце која се крећу без пратње родитеља или старатеља, сталним спровођењем програма оснаживања посебно рањивих група, сталним спровођењем програма економског оснаживања, одговорним медијским извештавањем о проблему трговине људима, подизањем свести јавности путем подршке производњи медијских садржаја о проблему трговине људима, свеобухватним мерама подизања свести јавности, државних службеника и чланова организација цивилног друштва о узроцима трговине људима, а нарочито у циљу обесхрабтивања потражње за свим облицима трговине људима. Унапређена превенције трговине људима је пружила одговор у складу са динамиком нових изазова, ризика и претњи укључујући и све израженије мешовите миграционе токове који воде преко територије Републике Србије и ризике од трговине људима за рањиве категорије миграната и тражилаца азила. Поред тога, за унапређење превенције имало се у виду да се активности врбовања за трговину људима, рекламирање и експлоатација све чешће врше злоупотребом савремених технологија, мобилним интернетом и социјалним мрежама.

Највећи број активности реализованих у оквиру посебног циља 2. реализовано је кроз едукацију, јачање капацитета и компетенција запослених у различитим државним органима/организацијама и организација цивилног друштва који у свом раду долазе или могу доћи у контакт са могућим жртвама трговине људима, укључујући и рањиве категорије (мигранти, деца која се крећу без пратње родитеља или старатеља и тражиоци азила), ради њиховог препознавања, правилног упућивања и даљег поступања.

Резултат наведених активности огледа се у броју поднетих кривичних пријава, полицијски службеници Министарства унутрашњих послова Републике Србије, у извештајном периоду, поднели су укупно 122 кривичне пријаве, против 241 лица због основане сумње да је извршено кривичног дело Трговина људима из чана 388. Кривичног законика Републике Србије, којима су оштећена 193 лица - жртве трговине људима. Према кривичним пријавама, оштећено је у циљу:

1. Просјачења 18 лица, од којих је 7 мушких малолетних, 5 мушких пунолетних, 3 женска малолетна и 3 женска пунолетна;
2. Сексуалне експлоатације 102 лица, од којих је 1 мушко малолетно, 34 женска малолетна и 67 женска пунолетна;
3. Принудне удаје 8 лица, од којих је 6 женских малолетних и 2 женска пунолетна;
4. Употребе у порнографске сврхе 9 лица, од којих је 8 женских малолетних и 1 женска пунолетна;
5. Ропског односа 1 женска пунолетна;
6. Вишеструке експлоатације 15 лица, од којих је 1 мушко малолетно, 5 женских малолетних и 9 женских пунолетних;
7. Није дошло до експлоатације код 3 лица, од којих је 1 мушко малолетно, 1 женско малолетно и 1 женско пунолетно;

8. Радне експлоатација 34 лица, од који су 2 мушка малолетна, 21 мушка пунолетна, 7 женских малолетних и 4 женска пунолетна;
9. Експлоатације ради вршења кривичног 2 мушка малолетна;
10. Економске експлоатације 1 мушких пунолетних.

Према подацима Републичког јавног тужилаштва број кривичних пријава приказан је у табели у наставку.

Табела: Кривичне пријаве - укупно и новопримљене и осуђујуће пресуде за кривично дело трговине људима по броју лица и по години												
	2017 укупно	2017 ново	2018 укупно	2018 ново	2019 укупно	2019 ново	2020 укупно	2020 ново	2021 укупно	2021 ново	2022 укупно	2022 ново
Кривична пријава	20	18	54	32	56	23	77	57	64	40	65	48
ТОК	0		0		0		0		0			
Осуђујућа пресуда	14		17		11		18		16		11	

Центар за заштиту жртава трговине људима у извештајном периоду примио је укупно 853 пријаве сумње да је неко лице могућа жртва трговине људима (потенцијална жртва трговине људима), од којих је навише пријава било од стране Министарства унутрашњих послова (322), система социјалне заштите (235), домаћих организација цивилног друштва (118), правосуђа (31), лично (21) и др. Од укупног броја примљених пријава формално су идентификовано 323 жртве трговине људима. Током извештајног периода примљене су 144 пријаве о сумњи на потенцијале жртве трговине људима у мешовитим миграцијама, од којих су 24 лица формално идентификована као жртве трговине људима.

Сваке године обележавао се Светски и Европски дан борбе против трговине људима заједничким активностима свих релевантних актера (државни органи/организације, Локални тимови за борбу против трговине људима, организације цивилног друштва и међународне организације). У том периоду широм Србије реализован је широк спектар јавних манифестација и активности, од информативних радионица за потенцијалне жртве трговине људима, поделе едукативног материјала пртеко организованих представа и преформанса на јавним местима до ширења релевантних информација наступом у медијима.

Стратегија је препознала потребу за развијањем система раног упозоравања на ризике од трговине људима, а посебно женама и децом, међутим у извештајном периоду није било реализованих активности, којима су била предвиђена два задатка: Формирање радне групе и дефинисање њених задатака и Креирање матрице за препознавање раних ризика, укључујући и рањиве категорије миграната

(ирегуларне мигранте, тражиоце азила, малолетнике без пратње, родитеља или старатеља и жртве трговине људима). Анализа стања за израду новог документа у области трговине људима треба да препозна потребу развијања система раног упозоравања.

Подизање свести јавности о проблему трговине људима реализовано је производњом различитих медијских садржаја за остваривање јавног интереса различитих медијских формата (новинске репортаже, репортаже за портал, ТВ репортаже, радио емисије и сл.). Системски одговор друштва Републике Србије на проблем трговине људима објављен је на званичним интернет странама државних органа и организација, али и на интернет странама организација цивилног друштва и међународних организација.

ПОСЕБАН ЦИЉ 3. Унапређен проактивни систем откривања случајева трговине људима, ефикасно процесуирање физичких и правних лица и правна заштита жртава трговине људима

Откривање случајева трговине људима унапређено је специјализовањем јединица за борбу против трговине људима у оквиру криминалистичке полиције, благовременим прикупљањем, анализом, прослеђивањем и разменом информација, применом посебних доказних радњи и јачањем сарадње и тимским радом полиције, тужилаштва и других државних органа ради ефикасног откривања и процесуирања случајева трговине људима у судском поступку. У судском поступку обезбеђена је свеобухватна и ефикасна заштита жртава трговине људима, кроз унапређене програме заштите сведока, правне заштите жртава трговине људима, безбедности жртава, спречавањем секундарне виктимизације и ефикасним механизмом за обештећење жртава трговине људима.

У извештајном периоду, на оперативном нивоу, формиран су полицијски тимови за сузбијање трговине људима и сродних кривичних дела 2018. године чиме је повећана ефикасност рада полиције на сузбијању/откривању трговине људима. Нови Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Министарству унутрашњих послова ступио је на снагу 2019. године, којим је у погледу организационих јединица које се баве сузбијањем трговине људима, дошло до реформи на оперативном нивоу, па је изменом систематизације радних места, надлежност за поступање у случајевима трговине људима из Управе граничне полиције прешла у Управу криминалистичке полиције, односно унапређени су организациони капацитети Управе криминалистичке полиције у борби против трговине људима. У том смислу, у оквиру Службе за борбу против организованог криминала, формирано је Одељење за сузбијање трговине људима и кријумчарење људи, а у оквиру полицијских управ, у зависности од њихове категоризације, формирана су одељења, одсеци или групе за сузбијање трговине људима или су опредељени криминалистички инспектори, који ће се бавити проблематиком сузбијања трговине људима. Реорганизацијом надлежности унутар Министарства унутрашњих послова унапређена је ефикасност рада полиције на сузбијању и откривању трговине људима. Формирана је Интерресорна радна група за прилагођавање постојећих механизма сарадње надлежних органа и успостављање нових у складу са проактивним приступом. У складу са задацима Интерресорна радна група израдила је Функционалну анализу постојећих механизма сарадње са препорукама, успоставила модел праћења спровођења препорука и предложила модел мултисекторског статистичког прикупљања и анализе података у вези трговине људима. Полицијски службеници Министарства унутрашњих послова Републике Србије, у извештајном периоду, поднели су укупно

122 кривичне пријаве, против 241 лица због основане сумње да је извршено кривичног дело Трговина људима из чана 388. Кривичног законика Републике Србије, којима су оштећена 193 лица - жртве трговине људима.

У Министарству унутрашњих послова успостављена бесплатна телефонска линија за пријаву сумње на трговину људима 0800 100 388. Министар унутрашњих послова донео је Упутство о начину поступања запослених у Министарству унутрашњих послова у случајевима трговине људима са индикаторима за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима за полицију и писаним информацијама о правима жртава трговине људима и доступним видовима подршке на 16 језика и Обавезну инструкцију за поступање према оштећеним приликом информисања и процене ризика рањивости и потреба за мерама заштите и подршке.

Ради постизања законитости, делотворности и једнообразности у поступању свих јавних тужилаца, Републички јавни тужилац издала је Опште обавезно упутство, у складу са којим су у свим апелационим и вишим јавним тужилаштвима одређени јавни тужиоци – контакт особе за кривична дела трговина људима из члана 388. Кривичног законика и трговина малолетним лицима ради усвојења из члана 389. Кривичног законика. У свим апелационим и вишим јавним тужилаштвима одређени су јавни тужиоци – контакт особе за кривична дела трговина људима и трговина малолетним лицима ради усвојења.

У извештајном периоду унапређена је правна заштита жртава додељивањем статус посебно осетљивог сведока за 83 жртве.

Реализовани су програми из области трговине људима који су уврштени у државне системе стручног усавршавања: Обавезне обуке предвиђене Програмом стручног усавршавања полицијских службеника Министарства унутрашњих послова, Програм обуке Националне академије јавне управе, Програм обуке Правосудне академије и Програм обуке Дипломатске академије.

У извештајном периоду унапређен је нормативни и стратешки оквир доношењем нових закона који се односе на област трговине људима (видети на страни 22. унапређење партнерства на националном нивоу).

ПОСЕБАН ЦИЉ 4. Унапређен систем идентификације, заштите, помоћи и подршке жртвама трговине људима кроз дугорочне и одрживе програме социјалног укључивања

Систем идентификације и упућивања жртава трговине људима унапређен је усвајањем и применом Стандардних оперативних процедура за поступање са жртвама трговине људима од стране Савета за борбу против трговине људима. Комисија за стамбена питања и расподелу службених зграда и пословних просторија Владе је 2019. године донела Закључак о распоређивању пословног простора у Београду неопходног за рад Центра за заштиту жртава трговине људима, укупне површине 139 м². Такође, у оквиру Центра за заштиту жртава трговине људима отворено је Прихватилиште за ургентно збрињавање жртава трговине људима, намењено женама и девојкама старијим од 16 година, које може да прими и мајке са децом, а које је лиценцирано 2022. године.

У циљу унапређења система идентификације Центар за заштиту жртава трговине људима је израдио индикаторе за формалну идентификацију жртава трговине људима што је један од најважнијих корака у унапређењу формалне идентификације жртава током посматраног стратешког циклуса. Креирано је и више различитих листа индикатора, за потребе Центра за заштиту жртава трговине људима, према врсти експлоатације и узрасту претпостављених жртава, које имају родно сензитивну компоненту и узимају у обзир

нарочите вулнерабилности посебно осетљивих група. Израђен је Стратешки план Центра за заштиту жртава трговине људима за период 2021 – 2026. године, којим су предвиђене активности установе на унапређењу процеса идентификације. Обезбеђена је континуирана супервизија рада запослених, што има утицаја и на спровођење поступка идентификације и генерално раст компетенција запослених за рад са корисницима. Израђени су индикатори за препознавање ризика од трговине људима код деце миграната.

Центар за заштиту жртава трговине људима је пружао различите врсте подршке за идентификоване и претпостављене жртве трговине људима. Координација заштите жртава трговине људима је један од главних задатака Центра и он се обављао током целог извештајног периода, а за које је процењено да је подршка Центра и даље потребна. Центар кроз ове активности, за кориснике обезбедио је различите услуге од актера из многих система, као што су системи образовања, социјалне заштите, здравства, правосуђа, безбедности и других. Успостављена је сарадња са друштвено одговорним компанијама и организацијама, у оквиру којих су између осталог кориснице похађале различите обуке. Повећан је број пријава сумње да се ради о потенцијалним жртвама трговине људима од стране организација цивилног друштва, као и из система социјалне заштите, а повећан је и број формално идентификованих жртава трговине људима; значајну улогу Центар за заштиту жртава трговине људима је имао у олакшавању приступа правди жртвама трговине људима, кроз интензивно праћење поступака пред тужилаштвима и судовима, информисањем корисника, прављењем споне између њих и сложеног правосудног система, пружањем психолошке подршке за учествовање у поступцима, обезбеђивањем правног заступника, иницирањем додељивања статуса посебно осетљивог сведока и вођењем рачуна о поштовању њихових права током спровођења истрага и судских поступака. За сваког корисника који учествује у правосудном поступку иницирано је додељивање статуса посебно осетљивог сведока. Израђен је софтвер намењен стручним радницима Центра за заштиту жртава трговине људима, кроз који обављају стручни рад и који омогућава систематичније, свеобухватније и прецизније прикупљање података и израду статистичких анализа и извештаја.

У извештајном периоду, Влада Републике Србије сваке године усвајала је Национални акциони план запошљавања за наредну годину којим је предвиђено да у програме и мере активне политике запошљавања потребно укључивати и категорије теже запошљивих лица из посебно осетљивих категорија незапослених као што су између осталих и жртве трговине људима, све до 2021. године када је донета Стратегија запошљавања у Републици Србији за период од 2021-2026. године. Наведена стратегија препознала је као приоритет категорију теже запошљивих лица из посебно осетљивих категорија незапослених као што су, између осталих, и жртве трговине људима.

Организације цивилног друштва АСТРА и Атина, које се уско специјализоване за област трговине људима су континуирано спроводиле активности на превенцији, заштити и подршци жртвама трговине људима кроз позиве и теренске акције директне подршке жртвама трговине људима, обуке стицања практичних знања и вештина у сврху економског оснаживања за жене жртве трговине људима и родно заснованог насиља, радионице за жене и девојчице из избегличке/мигрантске популације у центрима за азил и прихватним центрима.

Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања доделило је 2018. годину лиценцу организацији цивилног друштва АСТРА за услугу националног СОС телефона специјализованог за жртве трговине људима, који је први лиценцирани СОС

телефон за жртве трговине људима. Од добијања лиценце до краја 2022. године на СОС телефон примљено је 23.445 позива, а за 307 особа је пружена директна подршка и помоћ.

Удружење грађана Атина, у марту месецу 2018. године, добило је лиценцу за услугу „становање уз подршку“ капацитета шест особа која има за циљ да омогући жртвама трговине људима економско оснаживање, осамостављивање и социјалну реинтеграцију и користи се као једна од Атининих дугорочних услуга. Такође, програм економског оснаживања жртава трговине људима и насиља, који спроводи организација цивилног друштва Атина, спроводе се различите активности, као што су практичне обуке, различити индивидуални часови за кориснице, курсеви језика и друго. 2015. године организација цивилног друштва Атина је покренуло социјално предузеће „Bagel Бејгл“, чији се профит користи за финансирање програма подршке жртвама трговине људима. У извештајном периоду реализоване су активности којима је жртвама трговине људима омогућена обука и пракса у Бејгл радњи за 85 корисница, након чега им је пружена помоћ при запошљавању. Од укупног броја 43 кориснице су се запослиле, док је 8 корисница наставило са школовањем (од којих се једна уписала у високошколску установу). Током 2020. године, посебно од почетка пандемије корона вируса, економско оснаживање жена се показало као значајна компонента оснаживања жена и девојчица у опоравку од економских и друштвених последица пандемије. С тим у вези, активности у овом програму добиле су већи значај с обзиром на глобалне процене да је око 27% жена посебно погођено пандемијом у погледу запошљавања и економске независности.

Имајући у виду епидемију вируса КОВИД – 19, као и увођење ванредног стања од стране Владе у циљу спречавања и сузбијања заразне болести у Републици Србији један од кључних изазова је био да се обезбеди функционисање Прихватилишта за жртве трговине људима у којем је током ванредног стања било смештено шест жена и троје деце, као и рад на терену представницима Центра за заштиту жртава трговине људима у циљу идентификације и пружања подршке и помоћи жртвама трговине људима. У том смислу Министарство унутрашњих послова је по хитној процедури радницима Центра за заштиту жртава трговине људима издало дозволе за кретање за време трајања забране кретања.

ПОСЕБАН ЦИЉ 5. Деца су заштићена од трговине људима и искоришћавања у порнографији и проституцији и њиховим последицама, посебним партиципативним програмима који се спроводе у њиховом најбољем интересу (искоришћавање у порнографији је обухваћено Стратегијом за борбу против високотехнолошког криминала за период 2019-2023 године „Службени гласник РС”, број 71/18)

Министарство просвете, науке и технолошког развоја ревидирало је листу индикатора за прелиминарну идентификацију жртава трговине људима за систем образовања и у циљу примене и имплементације исте израђен је „Водич за примену ревидираних индикатора за прелиминарну идентификацију ученика који су потенцијалне жртве трговине људима“, који су достављени свим основним и средњим школама.

Закључком Владе Републике Србије образована је и почела са радом Национална платформа за превенцију насиља у школама - „Чувам те“ (cuvamte.gov.rs). Платформа је успостављена са циљем координације и јачања интерсекторске сарадње надлежних

институција у превенцији и сузбијању насиља, посебно вршњачког насиља. На Националној платформи „Чувам те“ налазе обуке за запослене, родитеље и ученике које се управо односе на превенцију трговине људима и дигиталног насиља.

Тадашњи министар просвете, науке и технолошког развоја и министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања су 2018. године потписали Упутство о поступању установа образовања и васпитања и центара за социјални рад – органа старатељства у заштити деце од насиља. Сврха Упутства је да се обезбеде услови за делотворан рад установа образовања и васпитања и центара за социјални рад – органа старатељства у унапређењу подршке и помоћи деци и ученицима жртвама свих врста насиља, као и пружању помоћи деци починиоцима насиља и њиховим породицама у промени њиховог понашања и промени система вредности.

Тадашње Министарство просвете, науке и технолошког развоја израдило је програме обуке за запослене у установама образовања и васпитања који садрже модуле који се директно односе на унапређивање капацитета запослених у циљу превенције и заштите деце, односно ученика од трговине људима. Такође, посебна пажња посвећена је образовању миграната напоре који су резултирали да формални систем образовања и васпитања обухвати 95-98% деце школског узраста из мигрантских породица и малолетника без пратње који су смештени у прихватним и центрима за азил у Републици Србији. Посебна пажња усмерена је на унапређивање образовања ромске националне мањине. Поред афирмативног уписа у основну школу без потребне документације детета, настављено је са применом низа мера подршке. Усвајањем Правилника о педагошком и андрагошком асистенту дефинисано је ангажовање педагошких асистената у области пружања помоћи и додатне подршке групи деце и ученика ромске националности у предшколској установи и школи, у складу са њиховим развојним, образовним и социјалним потребама, као и у области пружања помоћи наставницима, васпитачима и стручним сарадницима ради унапређивања њиховог рада са децом и ученицима којима је потребна додатна образовна подршка.

Током организације наставе на даљину за време пандемије КОВИД - 19, Министарство просвете, науке и технолошког развоја посебно је водило рачуна да образовање буде доступно свим ученицима. Набављено је 2.450 уређаја и 2.400 интернет картица за ученике који немају приступ интернету и ИТ уређајима. Додатно, уз подршку Ромског образовног фонда и Фондације за отворено друштво набављено је и подељено 550 ИТ уређаја школама у којима се образују ученици ромске националности, а који нису имали потребну ИТ опрему за праћење наставе на даљину.

Тадашње Министарство трговине, туризма и телекомуникација је 2017. године успоставило Национални контакт центар за безбедност деце на интернету, који садржи информације и савете за децу и одрасле по питању безбедности на интернету. Деца и одрасли могу такође да пријаве случајеве узнемиравања онлајн путем дежурног телефона (19833) или путем онлајн формулара, који је анониман. У извештајном периоду примљено је преко 33.639 пријава, укључујући пријаве конкретних случајева, углавном од одраслих. Од тога је 136 случајева, у којима је било покушаја врбовања деце, уцена и претње, препознато да су у питању потенцијални случајеви трговине људима. Организовано је преко 532 презентације о безбедности на интернету у више од 205 школа, широм Републике Србије, за наставнике, родитеље (6156) и децу (20.932), укључујући и путем кампање „ИТ караван“.

Министарство унутрашњих послова уз подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја реализовало је Програм „Основи безбедности деце“. Програм „Основи безбедности деце“ намењен је едукацији ученика о безбедносним ризицима и претњама

којима су изложени, начинима превенције и вештинама остваривања безбедносне заштите, са циљем развоја њихове безбедносне културе. У циљу унапређења превенције трговине децом током у извештајном периоду реализовани програми у основним школама за ученике четвртог и шестог разреда, на тему „Превенција и заштита деце од трговине људима“, реализовано је за око 288.000 ученика. Због епидемиолошке ситуације изазване вирусом КОВИД - 19, од стране припадника Министарства унутрашњих послова није било непосредног рада са ученицима, већ су претходно снимљени прилози на све теме програма емитовани на телевизијским каналима на којима је реализована онлајн настава за ученике основних школа. За потребе електронске наставе у оквиру Програма „Основи безбедности деце“, снимљен је прилог и на тему борбе против трговине људима, који се емитовао на ТВ каналу РТС-3 и РТС-Планета.

Министарство унутрашњих послова је уз подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја у извештајном периоду развило електронску апликацију „Основи безбедности деце“ за мобилне телефоне, коју свако дете и родитељ може да користи у циљу веће безбедности деце.

Такође, Министарство унутрашњих послова Републике Србије у сарадњи са Вишим јавним тужилаштвом у Београду од 2010. године спроводи сталну оперативну акцију сузбијања искоришћавања малолетних лица у порнографске сврхе путем интернета под називом „Армагедон“. У периоду од 01.01.2017. године, до 31.12.2022. године, поднете су укупно 344 кривичне пријаве против укупно 273 лица због извршења 514 кривичних дела против полне слободе на штету малолетних лица (чл. 180, 181, 182, 182А, 185, 185Б КЗ РС), као и кривичних дела против слобода и права човека и грађанина (чл. 135, 138, 138А). У оквиру оперативне акције у току 2021/2022 године остварена је сарадња са Центром за заштиту жртава трговине људима у два случаја који су пријављени и реализовани заједно са Центром. Такође, Министарство унутрашњих послова Републике Србије учествовало је у раду међународне мреже криминалистичких истражитеља земаља Западног Балкана „ЕМРАСТ“ и реализовало је кампању ЕВРОПОЛ-а борбе против сексуалне експлоатације деце на интернету под називом „Say No!“ - видео је доступан на званичним интернет сервисима Министарства унутрашњих послова Републике Србије (YouTube, Facebook).

Реализована је кампања „Детињство, не брак“, коју је поред осталих подржало и Министарство унутрашњих послова, објављивањем прилога на друштвеним мрежама, а ради заштите деце од склапања раних и принудних дечијих бракова, припремљени су и предлози измена и допуна Породичног закона, Кривичног законика и Закона о спречавању насиља у породици.

Министарство унутрашњих послова Републике Србије 2021. године покренуло је иницијативу за унапређивање заштите деце у уличној ситуацији од насиља, занемаривања и искоришћавања у Републици Србији, на основу чега је у сарадњи са Министарством за бригу о породици и демографију, Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Републичким јавним тужилаштвом и Градом Београдом (Секретаријатом за социјалну заштиту Градске управе града Београда и Прихватилиштем за децу Београда) сачињен План заштите деце у уличној ситуацији од насиља, занемаривања и искоришћавања у Републици Србији, који је потписан 2022. године.

Министарство за бригу о породици и демографију, уз подршку Канцеларије УНИЦЕФ у Београду, припремила је Предлог општег протокола за заштиту деце од насиља, који је Влада Републике Србије усвојила 2022. године.

Црвени крст Србије спроводи Програм борбе против трговине људима у 120 својих организација у градовима и општинама, преко мреже од више 500 волонтера оспособљених да вршњачком едукацијом шире знање и свест о трговини људима и потребним мерама опреза. Циљеви Програма у извештајном периоду били су усмерени ка смањењу рањивости потенцијалних и стварних жртава трговине људима у Србији. Акценат је стављен на децу и младе, укључујући и посебно рањиве групе, кроз превентивну делатност. Спроведене су и обуке за професионалце који могу доћи у контакт са жртвама трговине људима. Установљене су процедуре за дистрибуцију хуманитарне помоћи за жртве трговине људима. Црвени крст Србије, у сарадњи са Центром за заштиту жртава, и у оквиру пројеката подржаних од стране донатора пружио је помоћ идентификованим жртвама трговине људима, али и мигрантима који се налазе у стању хитне потребе, а који су у ризику од трговине људима. Током извештајног периода Црвени крст Србије је одговорио на хитне потребе више од 100 особа. Континуирано су спровођене информативне радионице којима је обухваћено годишње преко 30.000 деце и младих (150.000 укупно), припадника рањивих група, и то ученика основних школа, средњих школа, студената, особа са сметњама у развоју, деце без родитељског старања, особа ромске националности, корисника народних кухиња, као и лица у покрету смештених у центрима или ван њих. Према усвојеним стандардима за реализацију обука за нове тренере и специјализованих обука за оспособљавање едукатора у Програму за рад са различитим посебно осетљивим циљним групама у извештајном периоду је реализовано 17 обука, чиме је обучено више од 250 волонтера из целе Србије. У извештајном периоду одржане су 3 обуке за професионалце и волонтере који могу доћи у контакт са жртвом трговине људима, за преко 50 учесника из различитих области рада широм Републике Србије. У сврху информисања свих релевантних институција и доносилаца одлука о опасностима које вребају избеглице и мигранте на свом путу ка жељеној дестинацији дистрибуирана је публикација „Опасна путовања – угроженост на путу миграција“. У циљу подизања свести младих о проблему трговине људима, а посебно студената који би током будућег рада у изабраним професијама могли доћи у контакт са мигрантима и жртвама трговине људима, о важности њихове будуће професионалне улоге, Црвени крст Србије је успоставио сарадњу са Факултетом политичких наука, Правним факултетом и Медицинским факултетом, како би спроводио континуиране обуке и предавања за студенте. Поводом обележавања Светског и Европског дана борбе против тровие људима у Републици Србији Црвени крст Србије традиционално организује централне манифестације. Активности повећања свести деце о потреби безбедног понашања и превенције трговине људима постале су саставни део јавних манифестација, а током извештајног периода спровођене су током Међународног мини-баскет турнира, ЕХИТ фестивала, Дечијег сајма, Сајма књига и других манифестација које, поред забавног, садрже и едукативни сегмент. Током извештајног периода више од 3000 деце и је овим путем упозорено на опасности трговине људима.

Сви малолетници без пратње који су били у поступку идентификације Центра за заштиту жртава трговине људима имали су постављеног привременог старатеља или старатеља и имали су обезбеђен смештај и заштиту.

III ПРОБЛЕМИ И ПРЕПОРУКЕ

Имајући у виду велики број субјеката Стратегије и велики број активности које се спроводе, један од највећих изазова је развити национални модел за праћење и извештавање о спровођењу Стратегије. У извештајном периоду уочено је да субјекти Стратегије у различитим временским периодима праве статистичке пресеке, да информације које се достаљају нису благовремене и потпуне, да лица одговорна за извештавање и праћење имају друге приоритетније послове. Потребно је формулисање мера, активности, показатеља и рокова у новом документу јавне политике, а у складу са Законом о планском систему Републике Србије („Службени гласник РС“, број 30 од 20. априла 2018. године).

Неадекватна процена потребних финансијских средства за реализацију активности. Потребно је у процесу израде новог документа активно учешће представника Министарства финансија, као и представника материјално финансијских служби државних органа/организација и институција при дефинисању активности.

Потребна је боља координација рада Локалних тимова за борбу против трговине људима, и то са националног на локални ниво успостављањем редовне комуникације са Канцеларијом за координацију активности у борби против трговине људима, организовањем заједничких састанака и већом транспарентношћу. Формирати базу контакта чланова локалних тимова која ће редовно бити одржавана од стране запослених у Канцеларији за координацију активности у борби против трговине људима. Наставити са формирање Локланих тимова за борбу против трговине људима у градовима у којима нису формиран, док је потребно постојеће тимове функционално ојачати. Усвојити План комуникације координатора локалних тимова за борбу против трговине људима са Канцеларијом за координацију активности у борби против трговине људима. Определити буџетска средства за функционисање локалних тимова.

Имајући у виду да у току извештајног периода нису предузете активности на изради и примени радне матрице намењене раном упозоравању на ризике од трговине људима, због преоптерећености редовним пословима и другим приоритетнијим активностима, потребно је приликом израде новог документа размотрити неопходност израде исте.

Систем координације у области борбе против трговине људима је успостављен и унапређен. У циљу даљег јачања размотрити могућност формирања оперативне групе кључних учесника за размену информација.

Имајући у виду да је изазов доследна примена постојећег рефералног механизма упућивања жртава трговине људима, као и све чешће случајеве трговине људима у циљу радне експлоатације и пораст ирегуларних миграција укључујући и рањиве категорије миграната који су под ризиком од трговине људима, потребно је ажурирати постојеће Стандардне оперативне процедуре за поступање са жртвама трговине људима из 2019. године.

У циљу унапређења идентификације потенцијалних жртава трговине људима у мешовитим миграцијама потребно је израдити листу индикатора за препознавање жртава трговине људима међу рањивим категоријама пунолетних миграната и спровести мултидисциплинарну обуку о препознавању жртава трговине људима међу угроженим категоријама миграната, посебно оним који су у ланцу кријумчарења миграната.

Имајући у виду сложеност проблема трговине људима и пружања помоћи и подршке жртвама, и поред значајног унапређења капацитета Центра за заштиту жртава трговине људима, потребно је наставити са јачањем организационих капацитета.

Имајући у виду неопходност мултисекторског приступа у области борбе против трговине људима јачати партнерске односе државних органа/организација са организацијама цивилног друштва и међународним организацијама.

Имајући у виду нове изазове у области савремених технологија потребно је радити на јачању стручних капацитета представника истражних органа у циљу сузбијања злоупотребе савремених технологија у контексту трговине људима.

Услед кадровских промена у институцијама и промене трендова трговине људима потребно је наставити са организовањем обука/тренинга/радионца за представнике свих институција укључених у борбу против трговине људима који би били усмерени на превенцију, препознавање потенцијалних жртава, упућивање, заштиту, кривично гоњење и реинтеграцију.

Наставити са спровођењем кампања намењеним широј јавности и циљним групама са циљем јачања свести о проблему трговине људима са посебним освртом на коришћење интернет комуникације и друштвених мрежа, радну експлоатацију и реализовати кампање у ромским заједницама.